

Брюксел, 20 ноември 2025 г.
(OR. en)

15712/25

TELECOM 420
COMPET 1209
CYBER 339

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 19 ноември 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 835 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
И СЪВЕТА
СТРАТЕГИЯ ЗА СЪЮЗ НА ДАННИТЕ
Реализиране на потенциала на данните в полза на изкуствения
интелект

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 835 final.

Приложение: COM(2025) 835 final

Брюксел, 19.11.2025 г.
COM(2025) 835 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА**

СТРАТЕГИЯ ЗА СЪЮЗ НА ДАННИТЕ
Реализиране на потенциала на данните в полза на изкуствения интелект

1. Въведение — Реализиране на потенциала на данните в полза на изкуствения интелект

Изкуственият интелект променя глобалната икономика и ЕС се нуждае от големи обеми висококачествени данни, за да бъде конкурентоспособен и да стимулира иновациите. Без такива данни ЕС не може да създаде силни модели на ИИ, да оптимизира здравеопазването или енергийната система, нито да поддържа водещи позиции в промишлеността. По-специално за малките и средните предприятия по-добрият достъп до данни ще бъде решаващ за разрастването и запазването на конкурентоспособността им.

ЕС е положил солидни основи за създаването на сигурен, оперативно съвместим единен пазар за данни чрез ключови законодателни актове, например Акта за данните,¹ и инвестиции в общи европейски пространства на данни². Същевременно планът за действие „Континент на ИИ“³ и Стратегията за използването на ИИ⁴ създадоха условия за ЕС да поеме водеща роля в разработването и внедряването на ИИ.

ЕС се сблъсква обаче с недостиг на данни за разработване на ИИ и с нарастваща геополитическа конкуренция, в която данните все повече се разглеждат като стратегически актив. Много ценни данни остават изолирани или недостатъчно използвани, включително поради сложното разнообразие от правила за данните, докато глобалните конкуренти действат по-бързо, за да ги използват за технологично и промишлено предимство.

За да се улесни спазването на изискванията и да се подобри предвидимостта, със сборния пакет от мерки в областта на цифровите технологии се предлага да се опрости регулаторната среда в областта на данните чрез **обединяване на четири правни инструмента в единна и съгласувана рамка за данните**. Освен това, за да се подпомогнат дружествата и да се улесни спазването на изискванията, стратегията ще бъде придружена от **всеобхватен пакет от мерки за подкрепа съгласно Акта за данните**. Примерни договорни условия, стандартни клаузи за облачните услуги и специално бюро за съдействие ще помогнат по-специално на МСП да се ориентират в задълженията си, ще опрости задълженията им от правно естество и те ще могат обърнат по-голямо внимание на иновациите. Примерните клаузи ще се прилагат както при взаимоотношенията между предприятия и държавни органи (B2G), така и при

¹ Регламент (ЕС) 2023/2854 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 г. относно хармонизирани правила за справедлив достъп до данни и за тяхното използване и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/2394 и Директива (ЕС) 2020/1828

² Европейска комисия, Работен документ на службите на Комисията относно общите европейски пространства на данни, SWD(2024) 21 final, 24 януари 2024 г.

³ Европейска комисия (2025 г.). План за действие „Континент на ИИ“. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите. COM(2025) 165 final. Брюксел: Европейска комисия.

⁴ Европейска комисия, Стратегия за използването на ИИ, COM(2025) 723 final, Брюксел, 8 октомври 2025 г.

взаимоотношенията между предприятия (B2B). Те ще подпомогнат генерирането и споделянето на данни и ще доведат до опростяване на договорите.⁵

В стратегията за съюз на данните внимание се отделя вече не толкова на правилата, колкото на резултатите. За да постигне това, ЕС ще действа в три приоритетни области:

- **разширяване на достъпа до данни за ИИ** с инициативи като **лабораториите за данни**, които предлагат надеждни услуги за псевдонимизация и обединяват ресурсите от данни на публични и частни субекти, за да се предоставят на дружествата и изследователите висококачествени набори от данни;
- **рационализиране на правилата за данните**, за да се улесни споделянето на данни за предприятията и изследователите, включително **преразглеждане на съгласието за бисквитките** за по-малко на брой изтощителни съобщения и за едновременна защита на правата;
- **укрепване на глобалната позиция на ЕС по отношение на международния обмен на данни**, като се премахнат необоснованите пречки пред търговията, за да могат европейските предприятия да се конкурират при еднакви условия на конкуренция в световен мащаб.

2. Надграждане на Европейската стратегия за данните (2020—2025 г.)

С Европейската стратегия за данните от 2020 г.⁶ ЕС създаде правните и институционални основи за сигурен и справедлив единен пазар на данни. Целта беше да се реализира потенциалът на данните за иновации и растеж, като същевременно се защитят правата. С развитието на генеративния изкуствен интелект и засилващата се геополитическа конкуренция обаче става ясно, че ЕС трябва да надскочи постигнатото.

Европейската стратегия за данните беше движещата сила за приемането на ключови законодателни актове, които изграждат доверие, насърчават споделянето на данни и изясняват правилата по цялата верига на стойността на данните. Чрез **Акта за управление на данните** бяха създадени механизми за надеждно споделяне на данни, регулирани посредници, беше въведена рамка за доброволно споделяне на данни от дружества за цели от общ интерес (доброволно алтруистично споделяне на данни) и бяха отворени някои защитени набори от данни от общественения сектор. С **Акта за данните** се реализира потенциалът на данните от свързани продукти и услуги, като се внася яснота по отношение на правата за достъп и използване. На последно място, с **Директивата за отворените данни** и нейния акт за изпълнение относно наборите от данни с висока стойност (приложим от юни 2024 г.), беше въведено задължение определени набори от данни от обществения сектор да бъдат предоставяни свободно и открито в машинночетими формати. Несъгласуваното прилагане на национално

⁵ [Актуализирани договорни клаузи на ЕС, свързани с модели на ИИ | Общност на публичните купувачи](#)

⁶ Европейската стратегия за данните — Изграждане на цифровото бъдеще на Европа, Служба за публикации, 2020 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2775/645928>

равнище и несигурността по отношение на търговските тайни обаче са някои от нерешените предизвикателства при съществуващата правна уредба.

Подкрепящите мерки, които бяха въведени с европейската стратегия за данните, включват сътрудничество с Европейския комитет за иновации в областта на данните с цел съгласуване на усилията на държавите членки и искане за стандартизация, за да се положат основите на европейска рамка за надеждни данни⁷.

За да превърне европейския единен пазар за данни в реалност, между 2021 г. и 2024 г. Комисията инвестира 336 млн. евро в 14 стратегически общи европейски пространства на данни, обхващащи ключови икономически сектори и области от обществен интерес, в допълнение към усилията на национално равнище и в частния сектор. Тези пространства предоставят сигурна инфраструктура и рамки за управление за доброволно споделяне на данни при договорени условия. Основното предизвикателство сега е тези усилия да станат по-мощни, за да се постигне въздействие в целия ЕС.

Европейското пространство на данни за раковите заболявания обхваща анонимизирани изображения и бележки. До 2027 г. то ще съдържа над 60 милиона изображения на ракови заболявания.

3. Три предизвикателства, с които ЕС трябва да се справи сега

С промяната на глобалната среда, предизвикана от технологиите и услугите, свързани с ИИ, ЕС трябва спешно да се изправи пред три нови стратегически предизвикателства: недостиг на данни, регулаторна сложност и нарастваща глобална конкуренция.

Недостигът на данни: структурна пречка за иновациите

С възхода на генеративния изкуствен интелект, големите езикови модели (LLM) и агентния изкуствен интелект⁸ достъпът до масивни, висококачествени, неизвестни и специфични за дадена област набори от данни се превърна в определящ фактор за глобалната конкурентоспособност. Според Epoch AI размерът на наборите от данни, използвани за обучение на LLM, се удвоява приблизително на всеки шест месеца⁹.

⁷ Европейска комисия, Решение за изпълнение C(2025) 4135 на Комисията от 1 юли 2025 г. относно искане за стандартизация до европейските органи по стандартизация във връзка с европейската рамка за надеждни данни в подкрепа на Регламент (ЕС) 2023/2854 на Европейския парламент и на Съвета, достъпно на адрес: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/enorm/mandate/614_en (активен адрес към 27 октомври 2025 г.)

⁸ „Агентните ИИ са системи с ИИ, които могат самостоятелно да вземат решения и да предприемат действия. Това позволява на агентите да разбират реч, да разсъждават относно задачи, да предприемат действия по автономен начин, за да постигнат предварително определени цели, и да взаимодействат със света около тях, като организират взаимодействия, включително с хора.

⁹ Robi Rahman и David Owen (2024 г.), „The size of datasets used to train language models doubles approximately every six months“ („Размерът на наборите от данни, използвани за обучение на езикови модели, се удвоява приблизително на всеки шест месеца“). Публикувано онлайн на epoch.ai. Информацията е на разположение на следния интернет адрес: „<https://epoch.ai/data-insights/dataset-size-trend>“ [онлайн източник]

Големите езикови модели и други видове модели на ИИ с общо предназначение изискват огромни и разнообразни набори от данни за обучение. Проучванията показват, че при настоящите тенденции обемът на публично достъпните данни за обучение може да се изчерпи между 2026 г. и 2032 г.¹⁰.

Предизвикателството пред ЕС е двойно: i) висококачествените набори от данни, включително секторните набори от данни, да станат по-широко достъпни; и ii) да се гарантира, че изчислителната инфраструктура, необходима за обработването на тези набори от данни, е на разположение в необходимия мащаб. Много европейски дружества, особено МСП и стартиращи предприятия, не разполагат с необходимия обем и разнообразие от данни, нито с достъп до европейски изчислителни мощности, за да разработват конкурентоспособни решения в областта на изкуствения интелект. Без спешни действия ЕС рискува да изостане.

Сложна нормативна уредба: разпокъсаността пречи на разрастването

В съответствие с Европейската стратегия за данните от 2020 г. ЕС въведе знакови регламенти, които се основават на съществуващи правила, — Акта за управление на данните¹¹, Акта за данните, както и различни секторни актове, като например Регламента за европейското пространство на здравни данни¹². Всяка от тези инициативи беше съсредоточена върху конкретни въпроси, като например механизмите за споделяне на данни, справедливото разпределение на стойността и справянето с тежките изисквания за локално съхранение. Сложните взаимодействия между Общия регламент относно защитата на данните (ОРЗД)¹³ и секторното законодателство, както и неравномерното прилагане в държавите членки създадоха обаче разпокъсана регулаторна среда, правна несигурност, включително за публичните органи, и повишиха разходите за спазване на изискванията, особено за стартиращите предприятия и МСП.

Например доставчиците на посреднически услуги за данни — все още нововъзникваща сфера — са обект на ограничителни правни задължения, които ограничават възможностите им за растеж. Необходимо е да се избегне натоварването на екосистемите в ранен етап с несъразмерни изисквания, които възпрепятстват въвеждането на модели за споделяне на данни и разгръщането на пространства на данни. За да реализира потенциала за иновации, ЕС трябва да опрости правилата за достъп до данни и тяхното използване.

¹⁰ Villalobos, P., Ho, A., Sevilla, J., Besiroglu, T., Heim, L., & Hobbhahn, M. (2024 г.). *Позиция: ще изчерпим ли данните? Ограничения за разширяването на големите езикови модели въз основа на данни, генерирани от хора*. В К. Chaudhuri, S. Jegelka, L. Song, D. L. Silver, & Y. Ermon (Eds.), *Протоколи от 41-вата международна конференция по машинно самообучение* (Том 235, стр. 42085—42101). PMLR. <https://proceedings.mlr.press/v235/villalobos24a.html>

¹¹ Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (ОВ L 152, 3.6.2022, стр. 1).

¹² Регламент (ЕС) 2025/327 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2025 г. относно европейското пространство на здравни данни и за изменение на Директива 2011/24/ЕС и Регламент (ЕС) 2024/2847.

¹³ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО.

Глобална конкуренция: данните като стратегически актив

В надпреварата в областта на ИИ достъпът до данни с висока стойност представлява ключово стратегическо предимство. В световен мащаб данните се превърнаха в геополитически актив, като достъпът до тях, локалното съхранение и контролът върху тях все по-често се използват за налагане на надмощие. ЕС насърчава отворените, сигурни, справедливи и надеждни информационни потоци, но други юрисдикции следват агресивни или протекционистки стратегии. Локалното съхранение и режимите за ограничаване на достъпа от чужбина ограничават достъпа на ЕС до глобални ресурси и излагат дружествата от ЕС на икономически рискове и рискове за сигурността. За да се реализира пълният потенциал на европейския ИИ, Съюзът трябва да разглежда данните като основен стратегически ресурс и да инвестира в сигурни, висококачествени и оперативно съвместими набори от данни, които отразяват европейските ценности и стандарти. Укрепването на способността на Европа да събира, подготвя и използва собствени данни е както икономически императив, така и задължително условие по отношение на сигурността. ЕС трябва да си осигури ползотворни потоци, да защити чувствителните нелични данни в рамките на ЕС и да подкрепи технологичния суверенитет в условията на засилващо се технологично съперничество.

4. Трите стълба на стратегията за съюз на данните

Стълб I: разширяване на достъпа до качествени данни в полза на изкуствения интелект и иновациите

Конкурентоспособността на ЕС в областта на изкуствения интелект и цифровите иновации зависи от достъпа до висококачествени данни и до инфраструктурата за споделяне и използване на данни по сигурен начин в голям мащаб. ЕС вече е положил солидни основи с общите европейски пространства на данни, рамки за управление и значителни инвестиции в облачни технологии и изчислителни системи. Предизвикателството сега е да се премине от пилотни проекти и отделни инициативи към безпроблемна, оперативно съвместима и устойчива екосистема от данни, която насърчава авангардни иновации и укрепва технологичния суверенитет на ЕС.

За да се постигне това, Комисията ще действа по две допълващи се направления. Първо, тя ще стартира водещи инициативи, които се отнасят до най-неотложните проблеми на ЕС: ограничен достъп до критични набори от данни, недостатъчна инфраструктура за мащабно разработване на ИИ и необходимост от надеждна среда, включително лаборатории за данни, които свързват пространствата на данни с разработчиците на ИИ. Тези лаборатории за данни ще служат като специализирани обслужващи съоръжения, предоставящи сигурна среда, практични инструменти и експертна подкрепа за обединяване, подготвяне, псевдонимизация и анонимизация на данни. Те ще помогнат на дружествата, особено на МСП, да превърнат данните в използваеми ресурси за обучение на ИИ, като същевременно запазят контрола върху данните. Тези усилия ще бъдат съчетани с прилагането на Стратегията за използването на ИИ, като по този начин се гарантира, че наличието на данни пряко

Пространства на данни и лаборатории за данни: градивните елементи на европейската екосистема на изкуствения интелект

Общите европейски пространства на данни са екосистеми за споделяне на данни, изградени върху инфраструктура за компютърни изчисления в облак и ясни правила за управление, които определят кой може да има достъп, да използва и да споделя данни. Те свързват публични и частни участници посредством надеждни механизми за обмен на данни в рамките на секторите и между тях.

Лабораториите за данни са доставчици на данни, които свързват тези пространства на данни с екосистемата на ИИ. Те предоставят на дружествата и изследователите сигурен и практичен достъп до висококачествени набори от данни, подкрепата, от която се нуждаят, за да се гарантира, че спазват правилата на ЕС, и им предлагат инструменти, насоки и надеждна среда за обединяване, подготвяне, етикетиране и псевдонимизация на данни.

Пространствата на данни осигуряват структурирани източници на надеждни данни, а лабораториите за данни превръщат тези данни в използваеми ресурси за иновации и разработване на изкуствен интелект, като осигуряват безпроблемно преминаване от наличност към прилагане.

подпомага внедряването на ИИ и иновациите в различните отрасли и държавния сектор. Второ, Комисията ще подкрепи тези усилия с хоризонтални способстващи фактори: правна яснота при обединяване на данни, стандарти за качество на данните и инвестиции в капацитет за синтетични данни¹⁴, като по този начин ще се гарантират широкомасщабност, доверие и дългосрочна устойчивост във всички сектори.

i. Разширяване на общите европейски пространства за данни

Общите европейски пространства на данни (ОЕПД) са от основно значение за изграждането на единен пазар на данни. През следващата фаза те ще бъдат разширени и свързани с инфраструктурата за ИИ чрез лаборатории за данни и инфраструктурни комплекси за ИИ, превръщайки активите от данни на ЕС в средство за разработване на надежден изкуствен интелект. В тясно полезно взаимодействие със Стратегията за използването на ИИ тези усилия ще гарантират, че пространствата на данни пряко подпомагат разработването и внедряването на ИИ в различни сектори.

Облачният мидълуер Simpl¹⁵ ще позволи оперативна съвместимост между инициативите чрез модулен и сигурен набор от компоненти с отворен код. Това намалява пречките за МСП и създава по-бързи връзки между екосистемите. Центърът за подкрепа на пространствата на данни ще засили усвояването, особено сред МСП, чрез повишаване на осведомеността и предоставяне на практически насоки.

¹⁴ Синтетичните данни са изкуствено генерирани данни, които не са събрани от действителни събития, а са изготвени така, че статистически да имитират свойствата, моделите и взаимоотношенията на реалния набор от данни.

¹⁵ Simpl е сигурен мидълуер с отворен код, който поддържа достъп до данни и оперативна съвместимост между европейските инициативи за данни. Той предоставя множество съвместими компоненти, които са безплатни за използване и отговарят на общи стандарти за качество и споделяне на данни; <https://simpl-programme.ec.europa.eu/>

Бъдещото финансиране от ЕС за ОЕПД ще бъде приоритетно за сектори от обществен интерес, като например здравеопазване, мобилност, енергетика, държавна администрация и околна среда, докато развитите области като производството и финансите преминават към пазарно ориентирани модели. Комисията ще подкрепи този преход чрез насърчаване на стандартизацията, оперативната съвместимост и рамките за съвместни инвестиции. Интеграцията на крайните потребители, готовността за използване на изкуствен интелект и финансовата устойчивост ще продължат да бъдат ключови цели.

Сред водещите действия в рамките на Стратегията за използването на ИИ ЕС ще използва **общите европейски пространства на данни** за ускоряване на внедряването на ИИ в ключови сектори и ще подкрепи разработването на авангардни модели на ИИ чрез инициативата за авангардни модели на ИИ. Тези действия са тясно свързани с други водещи инициативи за използване на ИИ, като например модели на ИИ с общо предназначение за промишлеността, открития в областта на фармацевтиката въз основа на ИИ, инициативата „Градове с амбиция за автономно шофиране“, като всяка от тях се основава на секторни данни, предоставени чрез общите европейски пространства на данни. Този подход намира конкретно приложение в: центрове за скрининг в здравеопазването с използване на ИИ, които одобряват диагностични инструменти, като се използва европейското пространство на здравни данни¹⁶; надеждно обединяване на данни от производството чрез пространство на производствени данни, за да се обучават специализирани и авангардни модели на ИИ; и основана на ИИ платформа за хранително-вкусовата промишленост, която подкрепя внедряването на използващи ИИ селскостопански инструменти, като се използва общото европейско пространство на данни за селското стопанство.

От 2026 г. нататък ще продължи разгръщането на пространства на данни в приоритетни сектори, подкрепено от текущи инвестиции на ЕС в размер на около 100 млн. евро, което ще позволи надеждно и широкомащабно използване на данни за приложения с изкуствен

Следващи стъпки за европейското пространство на здравни данни:

Европейското пространство на здравни данни (ЕПЗД) ще служи като ключова връзка между екосистемите за здравни данни и разработването на ИИ, като ще позволи на лабораториите за данни и инфраструктурните комплекси за ИИ да използват анонимизирани и синтетични набори от данни в надеждна среда за обработване.

От март 2029 г. обобщените данни за пациентите и електронните рецепти ще се обменят между всички държави членки, наред с вторичното използване на повечето здравни данни. До март 2031 г. ще бъдат включени и медицински изображения, лабораторни резултати и епикризи, като ще бъдат добавени геномни и други данни за вторично използване.

¹⁶В основата му ще залегнат също така европейският план за борба с рака, стратегията за европейските науки за живата природа и плана на ЕС за сърдечносъдово здраве.

интелект. **Европейското пространство на здравни данни** ще подкрепя диагностиката и персонализираната медицина, основани на ИИ, и ще служи като ключова връзка между екосистемите за здравни данни и разработването на ИИ, като ще позволи на лабораториите за данни и инфраструктурните комплекси за ИИ да използват анонимизирани и синтетични набори от данни в надеждна среда за обработване; общото европейско **пространство на данни за мобилността** ще позволи свързването на превозни средства, инфраструктура и логистика за по-безопасен и по-екологичен транспорт; пространството на енергийни данни ще улесни интелигентните и гъвкави енергийни услуги; а **пространството на медийни данни** ще даде тласък на творческите индустрии чрез културни иновации на основата на изкуствен интелект. Лабораториите за данни ще действат като практически входни точки към тези пространства на данни, като подпомагат организациите да получат достъп, да подготвят и да използват ефективно данните за изкуствен интелект. В тази рамка **Европейското пространство на правни данни** ще разшири достъпа до правни и съдебни данни чрез общи идентификатори и метаданни за съдебната практика и законодателството, което ще даде възможност LegalTech да използва тези данни. В този контекст ще бъде проучена необходимостта от база данни с договорни условия за автоматизирано сключване на договори.

Комисията ще ускори цифровизацията в областта на околната среда чрез **общото европейско пространство на данни за Зеления пакт**, като даде възможност на общността DigitalGreenTech да разшири междусекторните решения чрез използване на повторно използвани компоненти и висококачествени набори от данни. Приоритетните действия включват услуги, основани на данни, за Европейската стратегия за устойчивост на водните ресурси, цифровизация на процесите по издаване на разрешения, пилотни проекти за проследяемост на текстилните изделия и кредити за биологично разнообразие, както и усъвършенствано наблюдение на горите с машинно самообучение, свързано с отворени и поверителни данни.

Европейското пространство на данни в областта на отбраната ще създаде надеждна среда за обединяване на оперативни, промишлени и изследователски данни с цел разработване на отбранителни системи от ново поколение, стимулиране на промишлените възможности и укрепване на технологичния суверенитет на ЕС чрез намаляване на зависимостта от доставчици от трети държави. Въз основа на опита на Украйна в областта на отбранителните способности, изградени на данни, Комисията ще проучи възможностите за сътрудничество и обмен на знания. Инициативата ще бъде разработена съвместно с държави членки и съответни заинтересовани страни, включително предприятия.¹⁷

ii. Лаборатории за данни

¹⁷ Тази инициатива ще се ръководи от проучването за осъществимост на Европейската агенция по отбрана, което трябва да приключи до края на 2025 г.

Както е посочено в плана за действие „Континент на ИИ“, лабораториите за данни ще бъдат специализирани съоръжения, които ще свързват държателите на данни, общите европейски пространства на данни, екосистемите от данни в конкретни области и екосистемата на ЕС за ИИ. Лабораториите за данни¹⁸ ще предоставят практически услуги — като обединяване¹⁹, подготвяне²⁰, етикетиране и псевдонимизация²¹ на данни — в помощ на организациите, по-специално на стартиращите и разрастващите се предприятия, да споделят и използват данни по безопасен начин, да улесняват съвместното обучение в областта на ИИ и да подкрепят разработването на модели на ИИ в ключови сектори, като обхващат различни модели на управление и лицензиране. В съответствие със Стратегията за използването на ИИ лабораториите за данни ще внесат конкретика чрез използването на наличните висококачествени данни за внедряване на ИИ, и ще способстват на дело за ускоряване на експериментирането, приемането и разрастването. Те могат да се използват и за изпълнение на задачи, които изискват усъвършенствани ИИ ресурси, от името на пространства на данни и други инфраструктури за данни, например генериране на синтетични данни или предварителната защита на поверителността и търговската тайна, което ще позволи на организациите да споделят и използват данни по безопасен начин.

Чрез обединяване на публични и частни ресурси лабораториите за данни ще спомогнат за преодоляване на основната неефективност на пазара: ограничената наличност на разнообразни данни с високо качество и нежеланието да се споделят частни данни за обучение на изкуствен интелект. Те ще работят чрез съществуващите канали за достъп и рамки, без да се налага директно предаване на данни. По този начин пространствата на данни остават надеждни инфраструктури, в които данните се управляват и предоставят, докато лабораториите за данни могат да действат като оперативен интерфейс, който позволява тяхното безопасно и добавящо стойност използване за изкуствен интелект.

Участието ще бъде доброволно, а държателите на данни ще решават как, кога и от кого могат да се използват данните. Няма да се прехвърлят данни без изрично съгласие. Всички дейности ще бъдат защитени от строги гаранции за поверителност и подкрепени от техники, които са съобразени с неприкосновеността на личния живот и децентрализирани, като например федеративно обучение, хомоморфно криптиране и защитено многостранно изчисление. Данните могат да се обработват локално или в различни възли, без да се обединяват в едно хранилище, което гарантира, че те остават

¹⁸ В някои случаи се използва терминът „контейнери за данни“ за обозначаване на подобни съоръжения, които позволяват структурирано, сигурно и надеждно използване на данни в различни среди. Заедно с по-широкото понятие „контейнеризация на данни“ те описват подход, който допълва организирането и управлението на обмена на данни, като се стимулират оперативната съвместимост и съгласуваността в цялата екосистема на изкуствения интелект в ЕС.

¹⁹ Комбиниране и споделяне на данни от множество източници в един централизиран регистър или споделена среда.

²⁰ Организиране, интегриране, валидиране и поддържане на данни, включително тяхното етикетиране, с цел подобряване на достъпа и използването им.

²¹ Член 4, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2016/679: „обработването на лични данни по такъв начин, че личните данни не могат повече да бъдат свързани с конкретен субект на данни, без да се използва допълнителна информация, при условие че тя се съхранява отделно и е предмет на технически и организационни мерки с цел да се гарантира, че личните данни не са свързани с идентифицирано физическо лице или с физическо лице, което може да бъде идентифицирано“.

под контрола на първоначалния държател. Този модел — особено полезен за МСП — подпомага спазването на правилата на ЕС за защита на данните, гарантира поверителността и изгражда доверие, като същевременно разширява използването на данни за ИИ.

Изчислителната мощност на ЕС еволюира от научно ориентирани високопроизводителни изчислителни технологии в рамките на EuroHPC към инфраструктурни комплекси за ИИ, които разширяват тази концепция в подкрепа на разработването на ИИ, като свързват изчислителната инфраструктура с достъпа до данни и експериментирането. Предстоящите инфраструктурни гигакомплекси за ИИ ще разширят още повече изчислителните съоръжения за ИИ.

В тази рамка първите лаборатории за данни ще бъдат създадени съгласно инициативата за инфраструктурни комплекси за ИИ чрез EuroHPC, като ще предоставят сигурна среда и услуги за данни, за да свържат разработчиците на ИИ с общи европейски пространства на данни в области като здравеопазване, производство, енергетика и климат, и ще бъдат разширени, за да обхванат лингвистиката, киберсигурността и културното наследство. За да гарантират, че техните услуги достигат до дружествата и публичните администрации, лабораториите за данни ще работят в тясно сътрудничество с европейските цифрови иновационни центрове (ЕЦИЦ), които действат като контактни точки за потребителите и спомагат за свързването на нуждите от данни с конкретни приложения.

В други области ще бъдат създадени независимо допълнителни лаборатории за данни, за да се отговори на конкретни секторни или изследователски нужди, като например в енергийния сектор. Предстоящите инфраструктурни гигакомплекси за ИИ ще разширят още повече изчислителните съоръжения за ИИ и ще подготвят модела на лабораториите за данни за търговско внедряване в целия ЕС, превръщайки го в самоподдържаща се екосистема от услуги, която свързва изчислителните мощности, данните и иновациите в областта на ИИ.

Лабораториите за данни ще предоставят услуги в девет ключови области:

- **мост между пространствата на данни и екосистемите на ИИ:** практическа връзка, която дава възможност за достъп на дружествата до висококачествени и оперативно съвместими данни чрез свързване на общите европейски пространства на данни с разработчици на ИИ, инфраструктури и секторни екосистеми;
- **техническа инфраструктура и инструменти:** контейнерите за данни ще позволяват ефективно съхранение и организиране на данните, а освен това сигурна среда за обработване на чувствителни данни на място, заедно с готови за използване инструменти за подготовка на данни и техники за защита на неприкосновеността на личния живот, за да се постигне анонимизиране и генериране на синтетични данни. Ще бъдат осигурени високи стандарти за

използваемост, бързина и мащабируемост, така че инструментите да са прости, надеждни и лесни за използване;

- **обединяване на данни:** подкрепа за дружествата за обединяване на данни от публични и ограничени източници — особено на данни, използвани за иновативни цели — чрез използване на надеждните механизми за обмен на данни в общите европейски пространства на данни. Лабораториите за данни ще подпомагат предприятията в спазването на законодателството на ЕС в областта на конкуренцията при обмена или обединяването на данни. Комисията ще доразвие и допълни хоризонталните насоки, които предоставят на дружествата практически насоки за сътрудничество и споделени ресурси, и съответно ще затвърди тази роля на лабораториите за данни със специални насоки относно най-добрите практики при обмена и обединяването на данни. Освен това ще се предоставят съобразени с отделните случаи насоки за отделни лаборатории за данни след искане съгласно известието относно неофициалните насоки;
- **услуги за псевдонимизация и анонимизиране:** предоставяне на усъвършенствани инструменти и експертен опит за премахване или прикриване на лични идентификатори. Тези услуги ще включват техники като псевдонимизация, анонимизиране и диференцирана неприкосновеност, позволяващи безопасно повторно използване на данните при запазване на аналитичната им полезност;
- **генериране на синтетични данни:** поддръжка за създаване на висококачествени синтетични набори от данни, които възпроизвеждат статистическите свойства на реалните данни, без да разкриват чувствителна или поверителна информация. Лабораториите за данни ще предоставят инструменти и експертен опит за генериране, валидиране и сравнителен анализ на синтетични данни за обучение и тестване на модели на ИИ, в допълнение към усилията за анонимизиране и за по-добра наличност на данни в чувствителни области;
- **подготвяне, етикетиране и векторизиране на данни:** цялостна поддръжка за почистване, етикетиране, аотиране, обогатяване и векторизиране на набори от данни, за да станат те надеждни, представителни и използвани за обучение на ИИ. Това включва процеси за осигуряване на качеството, прозрачна документация и сътрудничество с експертни общности за етикетиране в специфични области;
- **регулаторни насоки и обучение:** персонализирани съвети в помощ на предприятията да спазват законодателството на ЕС, съчетани с обучение на разработчиците на ИИ относно използването на данни и правните задължения, например във връзка с разпоредбите за ИИ, авторското право, търговските тайни и конкурентното право;
- **мост между пространствата на данни и екосистемите на ИИ:** практическа връзка, която дава възможност за достъп на дружествата до висококачествени и оперативно съвместими данни чрез свързване на общите европейски

пространства на данни с разработчици на ИИ, инфраструктури и секторни екосистеми;

улесняване на достъпа до данни: услуга, основана на търсенето, при която стартиращи предприятия и МСП могат да заявяват своите нужди от данни, а лабораториите за данни им помагат да намерят съответните набори от данни и да

Как ще работи на практика лабораторията за данни?

Дружество от държава членка X разработва системи за диагностична поддръжка на електрически автомобили, основани на изкуствен интелект, но изпитва затруднения с достъпа до достатъчно висококачествени данни от датчици от различни модели автомобили и инфраструктури за зареждане с електроенергия. Отделните производители не са склонни да споделят тези данни от съображения, свързани с търговски тайни, неприкосновеността на личния живот и конкуренцията. Инфраструктурните комплекси за ИИ ще предоставят изчислителните ресурси, а чрез интегрираните си лаборатории за данни ще осигуряват услугите за управление на данни, необходими за преодоляване на тези пречки.

Чрез лабораторията за данни дружеството ще получи достъп до надеждни, анонимизирани и обобщени набори от данни, идващи от различни източници, като например оператори на обществени зарядни станции, участващи производители на оригинално оборудване (ПОО) и други данни, открити посредством европейското пространство на данни за мобилността.

Като компонент на инфраструктурния комплекс за ИИ лабораторията за данни ще предлага:

- сигурна среда за анализиране на данни от датчици в реално време чрез федеративно обучение, без данните да напускат системите на ПОО;*
- услуги за анонимизиране, осигуряващи използване на данни за водача и превозното средство, съобразено с неприкосновеността на личния живот;*
- регулаторни насоки за прилагане на разпоредбите на Акта за данните относно достъпа до данни и управлението на защитата на търговската тайна;*
- инструменти за подготвяне на данни, с които се хармонизират различните формати на датчиците и стандартите за качество.*

По този начин лабораторията ще играе ролята на мост между пространството на данни за мобилността и екосистемата на ИИ, като позволява на дружеството да обучава надеждни модели на ИИ и същевременно да защити поверителността на информацията на производителите.

се справят с пазарни, правни или административни пречки.

iii. Акт за развитието на изчислителни облаци и ИИ

Устойчивият капацитет на центровете за данни и суверенните услуги в облак и в областта на ИИ са предпоставка ЕС да постигне целите, заложи в тази стратегия. С нарастването на обема на генерираните данни се увеличава и необходимостта от събиране, съхранение, комбиниране и обработване на тези данни. За да се сведе до минимум закъснението²² и да се намали зависимостта от инфраструктура, разположена в други части на света, ЕС трябва да разполага с достатъчен капацитет от центрове за данни.

За да се гарантира наличието на устойчива инфраструктура от центрове за данни и суверенни услуги в облак и в областта на ИИ за предприятията и публичните администрации в ЕС, през първото тримесечие на 2026 г. Комисията ще предложи **Акт за развитието на изчислителни облаци и ИИ**. Тази инициатива ще подкрепи иновациите в цялата верига на създаване на стойност в областта на облачните технологии и изкуствения интелект — от интегрирането на авангардни процесори до устойчивите технологии за охлаждане и хардуер и софтуер за ИИ. Тя също така ще ускори разгръщането на устойчив капацитет на центровете за данни, като гарантира, че ЕС разполага с необходимата инфраструктура за сигурни и суверенни услуги в облак и в областта на ИИ.

iv. Стратегически активи от данни: държавен сектор, научни, културни и езикови ресурси

Конкурентоспособността на ЕС в областта на изкуствения интелект зависи от достъпа до висококачествени, структурирани и надеждни данни. Наборите от научни, културни и лингвистични данни са от решаващо значение за надеждните модели на ИИ, изследователските пробиви и технологичния суверенитет.

Референтните набори от данни от обществения сектор съгласно Директивата за отворените данни ще бъдат увеличени. Наборите от данни с висока стойност²³ трябва да се предоставят безплатно, чрез приложно-програмен интерфейс (API), в машинночетим формат и, когато е уместно, да се предоставят за масово изтегляне. През 2026 г. Комисията ще предложи да се разшири списъкът с набори от данни с висока стойност, като се включат правни, съдебни, административни и други данни. От това ще се възползват стартиращите предприятия и МСП. Комисията също така ще следи дали следва да се добавят още набори от данни.

Научните данни вече се доказваха като повратни, както показва AlphaFold²⁴. Добре структурираните бази данни намаляват разходите за научноизследователска и развойна

²² Закъснението е времето, необходимо на данните да преминават от една точка на мрежата до друга.

²³ В съответствие с приложение I към Директивата за отворените данни тези набори от данни с висока стойност са от следните категории: геопространствени данни, данни наблюдение на Земята и околната среда; метеорологични данни; статистика, данни за дружествата и собствеността на дружества, данни за мобилността. Могат да се добавят нови категории.

²⁴ AlphaFold е система с изкуствен интелект, разработена от Deep Mind, която използва дълбоко самообучение и големи количества данни, за да се прогнозира протеинови структури. Това подпомага ускоряването на революционните научни изследвания в много области на биологията.

дейност (НИРД), ускоряват иновациите и откриват нови перспективи в областта на материалите, фармацевтиката, енергетиката и биотехнологиите. Като продължение на това, Комисията ще поддържа обзор на съществуващите бази данни, ще определя приоритети заедно с експертите, ще осигурява права за ползване и ще финансира нови цифрови инфраструктури в съответствие с европейската стратегия за научноизследователска и технологична инфраструктура. В тази връзка **Европейският облак за отворена наука (EOSC)**, тоест общото европейско пространство на данни за научноизследователска и развойна дейност, постепенно интегрира хранилища на данни с надеждна платформа за споделяне и повторно използване на висококачествени, лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и позволяващи повторно използване (FAIR) научноизследователски данни, инструменти и услуги в различни дисциплини и на трансграничен принцип в Европа. Това ще подпомогне научните дейности с ИИ в рамките на RAISE²⁵. Успоредно с това предстоящото предложение за Акт за европейското научноизследователско пространство (ЕНП)²⁶ ще подсили правните условия за споделяне, достъп и повторно използване на публично финансирани резултати от научни изследвания, публикации и данни за научни цели.

Културните и езиковите ресурси на ЕС също ще бъдат разширени. Над 30 милиона цифровизирани произведения от европейски културни институции ще бъдат предоставени за разработване на ИИ в продължение на инициативата Europeana²⁷. Комисията ще проучи начините за засилване на сътрудничеството и насърчаване на лицензирането между обществените радио- и телевизионни оператори и доставчиците на ИИ с цел да се осигури достъп до техните аудиовизуални архиви за обучение на ИИ, без да се забравя възнаграждението за носителите на права.

В пилотни проекти в рамките на **общото европейско пространство за езикови данни и Алианса за езикови технологии (КЕЦИ-АЕТ)** ще се събират специфични за дадена област набори от данни, включително от езиците на по-малки езикови общности, които ще се добавят към вече наличните 477 милиарда лексеми, което е сравнимо с водещите набори от данни за обучение на ИИ. Това ще спомогне и за включването на редките езици в разработването на големи езикови модели (LLM) на ИИ, което ще се отрази на качеството на резултатите от системите с ИИ на тези езици.

v. Хоризонтални способстващи фактори: синтетични данни, обединяване на данни и стандарти

²⁵ Европейска комисия (2025 г.). Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета — Европейска стратегия за изкуствен интелект в науката: Програма на пътя към Европейския научноизследователски съвет за ИИ (RAISE). Брюксел, 8 октомври 2025 г., COM(2025) 724 final

²⁶ Европейска комисия, Предстоящо предложение за Акт за европейското научноизследователско пространство (ЕНП), обявено в работната програма на Комисията за 2025 г., Брюксел, 11 февруари 2025 г., на разположение на адрес: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2025>

²⁷ Europeana, *Европейската цифрова платформа за културно наследство*, достъпна на адрес: <https://www.europeana.eu/en> (активен адрес към 27 октомври 2025 г.)

Наред с водещите инициативи ЕС се нуждае и от хоризонтални мерки, които да обхванат всички сектори и да направят по-мощна цялата икономика, основана на данни.

Синтетичните данни като фактор на лидерството в областта на ИИ

Синтетичните данни²⁸ могат да отключат възможности за обучение на ИИ в области, в които данните са оскъдни или чувствителни — от изследвания на редки болести до гранични случаи в роботиката или автономното шофиране. Чрез тях се дава възможност за разработване на модели на ИИ, без да се разкрива лична или защитена информация, което засилва както конкурентоспособността, така и иновациите, които опазват неприкосновеността на личния живот.

За да използва този потенциал, Комисията ще разработи насоки и стандарти за надеждно използване на синтетични данни, ще проучи свързаните с това правни въпроси, ще се консултира по доброволната европейска схема за сертифициране и ще проучи възможността за създаване на „инфраструктурен комплекс за синтетични данни“, който да осигури достъп до високопроизводителни изчислителни технологии за генериране на големи набори от данни. По линия на програмата „Хоризонт Европа“ ще се финансира и авангардна научноизследователска и развойна дейност в областта на техниките за генериране на синтетични данни.

Пропаганяване на пътя за стратегическо обединяване на данни

Много дружества — например в областта на здравеопазването, мобилността, енергетиката, селското стопанство и производството — не разполагат с големи и разнообразни набори от данни, необходими за обучение на усъвършенствани модели на ИИ. Обединяването на данни, свързани с ранните етапи от производствения цикъл на продуктите и услугите, може да доведе до общи ползи, но правната несигурност и страхът от нарушаване на законодателството в областта на конкуренцията възпрепятстват сътрудничеството.

Комисията ще продължи да работи за осигуряване на правна яснота за дружествата в съответствие с призива за превръщане на правилата в резултати,

Доклад на Марио Драги: „По-специално, за да се намери решение за липсата на големи масиви от данни в ЕС, обучението на моделите следва да се захранва с данни, предоставени безвъзмездно от множество дружества от ЕС в рамките на определен сектор. То следва да се придържа към отворен код

²⁸ Вж. посоченото по-горе определение

отправен в доклада на Марио Драги за бъдещето на европейската конкурентоспособност. В хоризонталните насоки за 2023 г. относно споразуменията за сътрудничество между конкуренти вече е обяснено кога обединяването на данни е съвместимо с правото на ЕС в областта на конкуренцията, като са посочени практически примери и гаранции.

За допълнително улесняване на законосъобразното и ефективно сътрудничество в областта на данните чрез лабораториите за данни Комисията ще издаде специални насоки относно най-добрите практики за обмен и обединяване на данни.

Освен това при поискване Комисията може да предостави насоки в областта на конкурентното право в рамките на известието относно неофициални насоки за конкретни многонационални проекти и инициативи, свързани с данни, които насърчават трансграничните иновации, промишлената устойчивост и разработването на ИИ. Като превърне обединяването на данни в надежден и правно сигурен вариант, ЕС може да осигури ефективност и да ускори напредъка в ключови сектори.

Вдигане на летвата за качество на данните и тяхното събиране

Без надеждни стандарти дори при най-амбициозните усилия за обмен на данни съществува риск от разпокъсване и слабо приемане. В европейската рамка за надеждни данни²⁹ вече се определят правила за споделяне, метаданни и управление, но е необходима допълнителна работа за решаване на възникващите проблеми.

Комисията ще отправи искане за стандартизация на **европейски стандарт за качество на данните**, който да обхваща пълнотата, съгласуваността, произхода, семантичната яснота и управлението, като по този начин предприятията, регулаторните органи и изследователите ще получат общи критерии за надеждни набори от данни. Тази работа ще допълни текущите усилия за стандартизиране на качеството на данните и документацията съгласно Акта за изкуствения интелект, като осигури съгласуваност между изискванията за управление на данните и разработването на ИИ.

Специална инициатива ще има за цел да стандартизира **практиките за аотиране и етикетиране**, което ще улесни намирането, комбинирането и повторното използване на данни, като същевременно гарантира доверие в техния произход и условия на употреба, което е от решаващо значение за разширяването на обучението на ИИ и повторното използване в различни сектори. На семинар с участието на много заинтересовани страни ще бъдат проучени и стандартите за събиране на данни от свързани продукти, датчици и камери, включително дискретизация, метаданни, времеви печати, калибриране и цялостност, за да се преодолее основната пречка пред ефективното обединяване и повторно използване на данни.

Водещи действия

²⁹ Вж. също Европейска комисия, Решение за изпълнение C(2025) 4135 относно европейската рамка за надеждни данни

- Стартиране на първите **лаборатории за данни** за увеличаване на наличността на данни и свързване с екосистеми на изкуствения интелект (4-то тримесечие на 2025 г.). Те ще предлагат и надеждни услуги за псевдонимизация.
- **Стартиране на инициативата „Качествени данни за ИИ“**: разширяване на наборите от данни с висока стойност съгласно Директивата за отворените данни (4-то тримесечие на 2026 г.); създаване на форум на заинтересованите страни с участието на обществени радио- и телевизионни оператори и разработчици на ИИ (2-ро тримесечие на 2026 г.); предоставяне на 30 милиона цифровизирани културни ценности за обучение на ИИ (4-то тримесечие на 2026 г.); и стартиране на инициатива за краудсорсинг на данни за специфични области и езикови данни от по-малки езикови общности в Европа (2-ро тримесечие на 2026 г.).

Стълб II: Рационализиране на правилата за данните

Рамката на ЕС за данните трябва да остане ясна, практична и благоприятстваща иновациите. За да се намалят тежестите и да се насърчи конкурентоспособността, Комисията представя законодателно предложение, известно като **сборен пакет от мерки в областта на цифровите технологии**, чиято цел е, наред с другото, да се модернизира и консолидира европейското законодателство от хоризонтален характер в областта на данните. Освен това Комисията ще обяви и начало на работата по постигане на спазване на изискванията с еднократно щракване с цел автоматизирано докладване в съответствие с регулаторните изисквания, както и пакет в подкрепа на Акта за данните, включващ образци на договори, стандартни клаузи, насоки за обезщетенията и търговските тайни, както и правно бюро за помощ за МСП.

i. Опростяване на европейското законодателство в областта на данните

Регулаторната рамка на ЕС за данните се разрасна бързо, което създаде нови права, но доведе и до усложняване и разпокъсване. Необходимо е опростяване, за да се намалят разходите за спазване на изискванията, да се улесни прилагането на правилата и да се подпомагат по-добре иновациите.

За тази цел Комисията представя гореспоменатия сборен пакет от мерки в областта на цифровите технологии. С него ще се актуализира европейското законодателство, като се премахне ненужната тежест и същевременно се защитят основните принципи на икономиката на ЕС, основана на данни. Сборният пакет от мерки ще бъде съсредоточен върху следните приоритетни реформи:

- **Премахване на остарели правила.** Със сборния пакет от мерки ще бъде отменен Регламентът за свободното движение на нелични данни³⁰, тъй като неговите функции вече са обхванати от Акта за данните, като изрично ще бъде спазен

³⁰ Регламент (ЕС) 2018/1807 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно рамка за свободното движение на нелични данни в Европейския съюз.

принципът на свободно движение на нелични данни и забраната за необосновани изисвания за локално съхранение.

- **Рационализиране на правилата за обмен на данни.** Със сборния пакет от мерки ще се отмени Актът за управление на данните (АУД) и основните му разпоредби ще бъдат прехвърлени в Акта за данните. Задълженията на посредниците на данни ще бъдат по-ясни, по-леки и доброволни, за да се даде възможност за жизнеспособни модели и по-широко приемане.
- **Консолидиране на обмена на данни в общественния сектор.** Правилата, които понастоящем са разделени между Акта за управление на данните (АУД) и Директивата за отворените данни, ще бъдат запазени и обединени в една глава от Акта за данните. Това опростява задълженията, като същевременно се запазват отвореността, прозрачността и справедливия достъп. Освен това чрез новата рамка ще се преодолее неравенството във възможностите при обмена на данни, като се гарантират справедливи условия и осезаеми ползи за МСП. Лабораториите за данни ще набелязват многообещаващите нови набори от данни от държавния сектор, които все още не са обхванати.
- **Актуализиране на правилата за „бисквитките“ и сходни технологии.** Със сборния пакет от мерки ще се преразгледат правилата за „бисквитките“, които понастоящем се съдържат в Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации, и те ще бъдат обхванати от ОРЗД. С него ще бъдат предложени практически решения: бисквитките и сходните технологии, които се използват за определени нискорискови цели, следва да се приемат за законни, а за други цели операторите следва да се позовават на едно от правните основания съгласно ОРЗД. С него също така ще се опростят банерите с опции за еднократно щракване. С него уебсайтовете ще се задължат да зачитат предпочитанията на ползвателите, включително чрез техните уеб браузъри. В допълнение към сборния пакет от мерки рамката за неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации ще бъде реформирана, за да се гарантира, че настоящите правила отговарят на съвременните нужди и позволяват ефективна защита на хората и предприятията, без да се нарушават основните права и при съблюдаване на независимостта на журналистиката. Съответните разпоредби ще бъдат интегрирани в други правни инструменти, което ще позволи директивата да бъде окончателно оттеглена.
- **Разработване на благоприятстваща иновациите рамка за защита на личните данни.** По-специално с целенасочените изменения в ОРЗД ще се изясни понятието за лични данни, ще се хармонизира на равнище ЕС в кои случаи следва

Участник в обществената консултация относно Съюза на данните: „Правилата за неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации трябва спешно да бъдат актуализирани. Действащите правила са разработени в съвсем различен

да се извършват оценки на въздействието върху защитата на данните, ще се опростят уведомленията за нарушения на сигурността на данните до надзорните органи, ще се рационализират уведомленията за нарушения чрез единна входна точка в ЕС, ще се опростят задълженията за предоставяне на информация, когато има разумни основания да се очаква, че лицата вече разполагат с информацията и рискът за субекта на данните е нисък; ще се изясни, че законният интерес може да бъде правно основание за обучение на ИИ, включително за инцидентно обработване на специални категории данни; ще се изяснят разпоредбите относно автоматизираното вземане на индивидуални решения.

Една от ключовите промени е свързана с освобождаването на данни за ИИ чрез надеждно анонимизиране. Днес несигурността по отношение на това дали личните данни са достатъчно анонимизирани е основен проблем, който често възпира споделянето на данни. По-специално предприятията се затрудняват да определят кога определени субекти следва да престанат да разглеждат определени псевдонимизирани данни като лични данни. Тази несигурност усложнява обмена на данни в случаите, когато изискванията на ОРЗД се спазват от предпазливост. Комисията ще подпомогне предприятията, като уточни средствата и критериите за определяне на това дали данните, получени в резултат на псевдонимизация, представляват лични данни за определени субекти.

Това ще включва оценка на актуалното състояние на наличните техники и разработване на критерии за оценка на риска от повторна идентификация. Предприятията остават изцяло отговорни за спазването на ОРЗД, но ще могат да използват прилагането на тези средства и критерии за доказване, че данните не могат да доведат до повторно идентифициране. Измененията ще улеснят и обучението на модели на ИИ при наличието на подходящи гаранции. Целта на тези промени е да се осигури правна яснота за разработването на ИИ, включително в случаи на инцидентно обработване на чувствителни данни, когато разработчиците са положили реални усилия да премахнат такива данни, като същевременно се защитават правата на физическите лица и конкурентоспособността на предприятията.

- **Усъвършенстване на Акта за данните с оглед на практическото му прилагане.** Основните характеристики на Акта за данните ще останат непроменени. Същевременно споделянето на данни от предприятията с правителството ще бъде ограничено до извънредни ситуации, което ще облекчи тежестта и същевременно ще гарантира реакцията при кризи. С целенасочени допълнителни корекции ще се предотврати „изтичането“ на данни извън ЕС, ще се въведат адаптирани режими за персонализираните облачни услуги и ще се премахнат разпоредбите относно интелигентните договори.
- **Намаляване на тежестта за дружествата, които се разрастват.** Нова категория малки дружества със средна пазарна капитализация (250—749 служители) ще

разшири обхвата на разпоредбите за МСП съгласно Акта за данните, Директивата за отворените данни и интегрираните правила за АУД.

ii. Изграждане на далновидна правна рамка за данните

При проверката за пригодност на цифровите технологии Комисията ще продължи да преразглежда разпоредбите на европейското законодателство в областта на данните, за да ги поддържа съгласувани, пропорционални и благоприятстващи иновациите. Със специално внимание към МСП ще бъдат набелязани припокривания, пропуски и неясни взаимодействия, включително със секторното законодателство за данните, за да се създаде по-предвидима междусекторна рамка.

Освен това ще модернизираме законодателството в областта на цифровите технологии и защитата на данните³¹. Целенасочените корекции могат да улеснят спазването на изискванията и да засилят правоприлагането, като подкрепят разработването на стабилни и надеждни иновации.

Брокерството на данни се превръща във все по-голям проблем, тъй като някои дружества събират, обобщават и търгуват с лични данни без знанието, съзнателното съгласие или контрола на лицата. Подобни непрозрачни практики накърняват основните принципи на правото за защита на данните, неприкосновеността на личния живот, нарушават конкуренцията и уронват общественото доверие в цифровите пазари. Необходимо е по-стриктно прилагане на съществуващите правила. Комисията ще прецени дали са необходими допълнителни гаранции, за да се ограничат тези практики, да се повиши прозрачността на търговията с данни и да се гарантира, че физическите лица и предприятията могат да се доверят на начина, по който се осъществява достъп и се обменят данни в Съюза.

iii. Спазване на изискванията с еднократно щракване

Днес дружествата изразходват значително време и средства за спазване на изискванията. Даже данни, които вече са в цифров вид, често трябва да се преформатират и да се изпращат отново на множество органи, където се проверяват ръчно. Това дублиране води до разпокъсан надзор и отклонява ресурси от иновациите.

Освен че опростява правилата, Съюзът инвестира и в технологии за автоматизиране на спазването им. Чрез „Хоризонт Европа“ и програмата „Цифрова Европа“ се подкрепят общи модели на данни, рамки за оперативна съвместимост и автоматизиран анализ. Пилотни проекти вече показват как автоматизираните проверки за спазване на изискванията в реално време могат да работят на практика. Цифровият продуктов паспорт (ЦПП) е ранен пример за този подход в законодателство в областта на продуктите.

Въз основа на този опит „спазването на изискванията с еднократно щракване“ ще направи регулаторните изисквания машинно проверими, като превръща фирмените

³¹ Работна програма на Комисията [EUR-Lex — 52025DC0870 — EN — EUR-Lex](#).

данни в стандартизирани цифрови сертификати за съответствие — подобно на начина, по който ЦПП дава възможност за автоматично съответствие на продуктите.

Спазването на изискванията с еднократно щракване може да бъде особено ценно в области като киберсигурността, където дружествата са обект на изискванията съгласно МИС 2³², Акта за киберустойчивост³³ и други рамки.

Регламентът **Европейски бизнес портфейл** ще бъде ключов фактор за прилагането на този подход. Той ще осигури надеждна и оперативно съвместима цифрова среда за съхраняване, управление и споделяне на проверими удостоверения, включително сертификати за съответствие. Дружествата могат да използват **Европейски бизнес портфейли**, за да се идентифицират цифрово, да идентифицират и валидират ползвателите на екосистемата и да докажат съответствие с множество правила на ЕС чрез представяне на сертификати за спазване на изискванията, а на регулаторните органи от държавния сектор се предоставя сигурен и незабавен достъп до валидираната информация. Постепенно **Европейският бизнес портфейл** ще се превърне в обща инфраструктура, която подпомага административните процеси, като например лицензиране, обществени поръчки и достъп до финансиране, което ще даде възможност за безпроблемно цифрово взаимодействие между предприятията и органите в рамките на единния пазар.

Определянето на това кой носи отговорност в случай на грешки, злоупотреби или системни сривове — дружеството, сертифициращият орган или регулаторният орган — ще бъде от съществено значение за гарантиране на доверие и правна сигурност. Ето защо Комисията ще проучи тези въпроси в предстояща обществена консултация, като ще оцени както възможностите, така и гаранциите, необходими за изграждането на надеждна и отговорна екосистема за автоматизирано спазване на изискванията.

Освен че ще намали разходите на МСП и дружествата със средна пазарна капитализация, подобна система ще даде на изготвящите политиките представа за това как работят правилата на практика и ще заздравя регулирането, основано на фактология. Спазването на изискванията с еднократно щракване може да се превърне в ключов фактор от програмата на ЕС за опростяване на цифровите технологии, чрез съвместяване на конкурентоспособността, доверието и отчетността.

iv. Подпомагане на предприятията при спазването на Акта за данните

Актът за данните представлява основният набор от правила за използване и споделяне на данни. За да се гарантира, че дружествата, особено МСП и малките дружества със средна пазарна капитализация, могат да използват пълноценно неговия потенциал и да

³² Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148 (Директива МИС 2), ОВ L 333, 27.12.2022 г., стр. 80—152.

³³ Регламент (ЕС) 2024/2847 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2024 г. относно хоризонтални изисквания за киберсигурност за продукти с цифрови елементи и за изменение на регламенти (ЕС) № 168/2013 и (ЕС) 2019/1020 и Директива (ЕС) 2020/1828 (Акт за киберустойчивост), ОВ L [2847], 20 ноември 2024 г.

се съсредоточат върху иновациите, а не върху бюрокрацията, Комисията вече издаде документ с често задавани въпроси³⁴ и ръководство за данните в превозните средства³⁵ и ще ги допълни с по-широк пакет от мерки за подкрепа.

Незабавните мерки включват:

- примерни договорни условия за споделяне на данни, за да се намалят правната сложност и разходите по сделките и да се осигурят условия за предприятията да встъпват уверено в нови партньорства;
- стандартни договорни клаузи за услуги в облак, за да се улесни смяната на доставчик и договорите да станат по-справедливи, като се подкрепят конкуренцията и иновациите на европейския пазар на услуги в облак.

Допълнителните мерки, които ще бъдат въведени поетапно, ще включват:

- насоки за разумна компенсация, за да се изясни какви такси могат да се начисляват за споделяне на данни, което ще осигури правна сигурност както за държателите на данни, така и за получателите на данни (първо тримесечие на 2026 г.);
- нови насоки относно конкретни определения в Акта за данните (първо тримесечие на 2026 г.);
- правно съдействие във връзка с Акта за данните за предоставяне на пряка помощ на дружествата по конкретни въпроси относно начина на прилагане на новите правила, като се отдава приоритет на МСП, за да се гарантира, че техните запитвания се разглеждат бързо и със специално внимание (4-то тримесечие на 2025 г.).

Взети заедно тези мерки ще улеснят ориентирането в Акта за данните, ще намалят ненужните разходи и ще дадат на дружествата яснотата и увереността, от които се нуждаят, за да се възползват от новите възможности в икономиката на ЕС, основана на данни. Комисията ще следи отблизо използването на договорните инструменти, по-специално примерните договорни условия и стандартните договорни клаузи, като при необходимост ще ги преразглежда, допълва или адаптира в съответствие с глобалното развитие в областта на споделянето на данни.

Комисията ще търси взаимодействие между общността на публичните купувачи и европейските пространства на данни, за да повиши ефективността на обществения

³⁴ Европейска комисия, Често задавани въпроси — Акт за данните, версия 1.3, Брюксел, 12 септември 2025 г., на разположение на адрес: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/library/commission-publishes-frequently-asked-questions-about-data-act>

(активен адрес към 27 октомври 2025 г.)

³⁵ Европейска комисия, Насоки относно данните за превозните средства, придружаващи Регламент (ЕС) 2023/2854 (Акт за данните), C(2025) 6119 final, Брюксел, 12 септември 2025 г.

сектор, като се опира на плана, изготвен от Европейското пространство на здравни данни и Работната група на големите купувачи за ефективност в здравеопазването.³⁶

Водещи действия

- Предложение за **консолидиране на законодателството в областта на данните** (четвърто тримесечие на 2025 г.)
- Предложение за **усъвършенстване на правилата за неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации** по отношение на „бисквитките“ и сходни технологии (четвърто тримесечие на 2025 г.)
- Предложение за **целенасочени корекции на ОРЗД** (четвърто тримесечие на 2025 г.)
- Стартиране на инициатива за спазване на изискванията с **еднократно щракване** (от четвъртото тримесечие на 2025 г. нататък)
- Разгръщане на мерки за подкрепа на прилагането на Акта за данните (от четвъртото тримесечие на 2025 г. нататък)

Стълб III: Защита на суверенитета на ЕС в областта на данните чрез стратегическа международна политика за данните

Суверенитетът на данните е в основата на цифровото бъдеще на ЕС. Това означава, че ЕС трябва да запази контрола върху начина, по който се осъществява достъпът до данните, тяхното използване и защита — както на своя територия, така и в чужбина. Суверенитетът изисква отвореност към доверени партньори, включително трансграничен обмен на данни, но при условия, които са справедливи, сигурни и в съответствие с ценностите и интересите на ЕС. Не е оправдано чуждестранните участници да имат неограничен достъп до пазара на ЕС, а европейските дружества да срещат неоснователни пречки в чужбина.

Защитата на суверенитета означава и защита на устойчивостта на ЕС. Кибератаките, изтичането на технологии, наблюдението и принудителните зависимости излагат на риск критични данни. ЕС трябва да гарантира наличността, целостността и сигурността на наборите от чувствителни данни, като предотвратява злоупотребата с тях или експлоатацията им, по-специално от участници извън ЕС.

³⁶[Може ли Европейското пространство на здравни данни да създаде условия за по-добро възлагане на обществени поръчки? — Големите купувачи провеждат разследване | Общност на публичните купувачи](#)

За тази цел Комисията ще следва стратегия, която съчетава отвореност и твърда решителност: превръщане на справедливите условия за достъп до данни и трансгранично предаване в стълб на цифровата търговия, защита на чувствителните нелични данни на ЕС чрез ясни гаранции и задълбочаване на сътрудничеството с доверени партньори. Тя ще работи и за оформяне на модели за глобално управление, които отразяват интересите и ценностите на ЕС и предотвратяват разпокъсването на съперничещи си сфери. Тази стратегия ще допълни дългогодишния подход на ЕС към безопасност на потоците от лични данни, разработен на основата на европейското законодателство в областта на защитата на данните.

В анкета сред заинтересованите страни 75 % от респондентите подкрепиха по-категоричен подход на ЕС към международните потоци от нелични данни.

ЕС изгради стабилна правна рамка и насърчава „основаното на доверие свободно движение на данни“ в международен план, но някои нови необосновани изисквания за локално съхранение на данни, контрол на износа и дискриминационни правила в чужбина крият опасност за суверенитета. Ето защо Комисията ще действа по-настойчиво, за да защити интересите на ЕС и регулаторната автономност, като предприеме пропорционални мерки в случаите, когато се злоупотребява с отвореността или злонамерено се експлоатират нечи уязвимости.

i. Справедливи трансгранични информационни потоци и гаранции за чувствителните нелични данни в ЕС

Комисията ще въведе справедливи условия и ефективен контрол на трансграничните информационни потоци в международната цифрова търговия. Структурният обмен, например в рамките на цифровите партньорства и диалози на ЕС, ще доведе до преодоляване на съществуващите дисбаланси, при които данни от ЕС се прехвърлят в трети страни без адекватни гаранции.

Ако продължават да съществуват пропуски, Комисията ще предприеме пропорционални действия въз основа на обективни критерии при пълно спазване на международните ангажименти на Съюза. През второто тримесечие на 2026 г. тя ще издаде насоки за оценка на третирането на субекти от ЕС от трети държави, а през първото тримесечие на 2026 г. ще разработи набор от инструменти за борба с изтичането на данни в отговор на изискванията за локално съхранение, изключването от пазара, недостатъчните гаранции или всяко друго необосновано третиране. Този набор от инструменти може да се основава или да се ръководи от инструменти като Регламента за правоприлагането в

областта на търговията³⁷, инструмента за борба с принудата³⁸ и съображенията за икономическа сигурност, според случая, и ще бъде насочен към технологиите и най-добрите практики с цел укрепване на устойчивостта на ЕС. Ако структурните нарушения или трайните дискриминационни практики не бъдат прекратени, при необходимост Комисията ще обмисли допълнителни мерки за осигуряване на справедливи условия за достъп до данни и тяхното използване.

Успоредно с това Комисията ще осигури по-добра защита на чувствителните нелични данни на ЕС, като допълни защитата на личните данни, гарантирана чрез ОРЗД и решенията относно адекватното ниво на защита. В сътрудничество със заинтересованите страни и след резултатите от задълбочени оценки на риска тя ще приеме първия пакет от целенасочени мерки до третото тримесечие на 2026 г.

ii. Свързване на екосистемите за споделяне на данни на ЕС с тези на едномислещи трети държави

Правната рамка на ЕС за защита на данните, киберсигурност, правоприлагане и съдебна защита е надеждна основа за чуждестранните държатели на данни. Комисията ще насърчава сигурните, съгласувани и оперативно съвместими връзки между екосистемите за данни на ЕС и тези на едномислещите партньори, за да привлече повече информационни потоци към ЕС.

Планираните мерки включват i) поддържащи услуги и инфраструктура, като например ОЕПД, за да се даде възможност за безпроблемен трансграничен обмен; ii) предоставяне на инструменти, като например стандартни договорни клаузи, които помагат на предприятията да гарантират законосъобразен обмен; iii) и въвеждане на ангажименти за трансграничен обмен на данни в двустранни и многостранни международни споразумения.

За да засили сближаването и оперативната съвместимост, Комисията ще популяризира Европейската рамка за надеждни данни в международните диалози и в рамките на Мрежата за цифрово партньорство. Тя ще проучи също така възможността за създаване на маркировка за надеждност, потенциално свързана с модела на зрялост на пространствата за данни — стандартизирана рамка, предназначена за оценка на възможностите на инициативите в областта на пространствата на данни — за да подкрепи сътрудничеството с правителствата и предприятията извън ЕС.

iii. Засилване на позицията на ЕС в глобалното управление на данните

³⁷ Регламент (ЕС) № 654/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно упражняването на правата на Съюза за прилагане и осигуряване на съблюдаването на международните търговски правила и за изменение на Регламент (ЕО) № 3286/94 на Съвета, ОВ L 189, 27 юни 2014 г., стр. 50—58

³⁸ Регламент (ЕС) 2023/2675 на Европейския парламент и на Съвета от 22 ноември 2023 г. относно защитата на Съюза и неговите държави членки от икономическа принуда от страна на трети държави (инструмент за борба с принудата), ОВ L 322, 27 ноември 2023 г.

Конкурентните модели за управление на данните разпокъсват глобалната среда. Комисията ще засили популяризирането на подходите на ЕС в международен план, по-специално в нововъзникващите рамки, и ще укрепи коалициите с единомислещи партньори.

До 2026 г., в съответствие с Международната стратегия в областта на цифровите технологии³⁹, Комисията и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) ще задълбочат и свържат партньорствата в областта на цифровите технологии за управление на данните, като се съобразят с партньори, които споделят общи цели, и ще продължат да разработват споразумения за цифрова търговия и договорни глави за цифрови технологии в рамките на традиционните търговски споразумения. Тя ще продължи да участва активно във форуми като Г-7, Г-20, ОИСР и ООН, като използва инструменти като „Декларацията на ОИСР относно достъпа на правителствата до лични данни“.

Особено внимание ще бъде отделено на насърчаването на подходите на ЕС и взаимноизгодното сътрудничество с държавите кандидатки, потенциалните кандидатки и най-близките съседи. ЕС също така ще работи с партньорите си, за да проучи възможността за създаване на споделена платформа за избрани публични данни с висока стойност (напр. в областта на културното наследство) и за постигане на надеждни договорености относно чувствителните информационни потоци, правителствения достъп и специфичните за отделните сектори правила.

Водещи действия

- Издаване на насоки за оценка на справедливото третиране на данните от ЕС извън него (второ тримесечие на 2026 г.)
- Създаване на набор от инструменти за противодействие на необоснованите изисквания за локално съхранение, изключването, слабите гаранции и изтичането на данни (второ тримесечие на 2026 г.) и приемане на мерки за защита на чувствителните нелични данни (трето тримесечие на 2026 г.)

5. Стратегията за съюз на данните: отключване на потенциала на данните в полза на ИИ

За да гарантира конкурентоспособност в ерата на изкуствения интелект, стратегията за съюз на данните преминава от определянето на правила към постигането на резултати. Като стъпва на основите, поставени през 2020 г., тя търси отговор на недостига на данни, сложността на регулаторната рамка и глобалната конкуренция.

Европейският комитет за иновации в областта на данните ще продължи да бъде централният форум за управление. Той беше реформиран с цел по-задълбочени

³⁹ Европейска комисия и върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, *Съвместно съобщение до Европейския парламент и Съвета — Международна стратегия в областта на цифровите технологии за Европейския съюз*, JOIN(2025) 140 final, Брюксел, 5 юни 2025 г.

технически дебати и стратегически диалог с държавите членки и промишлеността. Успоредно с това Алиансът за използване на ИИ ще се превърне в основен канал за отзиви от сектора, като по този начин ще се гарантира, че дружествата, изследователите и публичните участници определят начина на прилагане. Обсерваторията за ИИ ще проследява нововъзникващите тенденции и ще ги превръща в идеи за политиките.

С целенасочени действия ще се осигурят повече висококачествени данни, ще се опрости регулаторната среда и ще се утвърди ролята на ЕС в глобалните информационни потоци. За МСП и новаторите това означава по-евтино спазване на изискванията, по-лесен достъп до данни и по-благоприятна международна среда.

Само това, което може да бъде измерено, може да бъде постигнато. Ето защо Комисията обяви пътна карта към единен пазар, за да ускори темпото и процесите. Стратегията за съюз на данните може да допринесе по целесъобразен начин за пътната карта, за да помогне на изготвящите политиките лица и на промишлеността, по-специално на МСП, да премахнат пречките и да завършат изграждането на единния пазар на данни.

В хармония със Стратегията за използването на ИИ стратегията за съюз на данните гарантира, че всички масиви от данни от ЕС пряко спомагат за разработването, внедряването и използването на ИИ във всички сектори.

Дългосрочната визия е ясна: суверенна европейска икономика на данните, в която информационните потоци се движат сигурно и отговорно, задвижват разработването на ИИ, стимулират иновациите и укрепват конкурентоспособността.